

**З ФОРМІВ,
КОЛЕКЦІЙ,
РІДКИХ
ВИДАВКІВ**

КОЗАЦЬКА БАНДУРА ВАСИЛЯ ЄМЦЯ

М'я Василя Ємця, одного з найвидатніших бандуристів нашого століття, вірного сина свого народу, палкого патріота рідної України, лише тепер, майже через два десятиліття після його смерті, повертається на Батьківщину, на рідну Слобожанщину, яку так любив, куди вічно рвався згорьованим серцем і зболеною душею.

Василь Ємець належить до тих велетів духу, якими по праву може пишатися Україна і яким довічно буде вдячна за їхню вірну синівську любов та безмежну відданість, незважаючи на різні життєві умови і обставини, що випали на їхню нелегку долю, як далеко б вона їх не закидала від Батьківщини.

Під час перебування в Канаді, у Вінніпезі, де я робив ксерокопію особистого архіву славетного українського хорового диригента і композитора Олександра Кошиця, колишня українська дисидентка Раїса Мороз подарувала мені велику, прекрасно видану і багато ілюстровану книжку "Василь Ємець". I "У золоте 50-річчя на службі Україні"; II "Про козаків-бандурників".

Взявши у руки цей розкішний фоліант, мимоволі подумалось: бідна ти, бідна, матінко-Україно. Твої талановиті, вірні сини завойовують тобі славу серед численних народів світу, а тобі понад сімдесят років було забронено навіть згадувати їхні імена. А про подібні фоліанти годі й говорити.

Книжка справді чудова, велика за форматом і обсягом (382 стор.). Надрукована вона на крейдяному папері, в твердій, художньо оформленій обкладинці, гарно ілюстрована унікальними фотографіями (їх – 245!). У ній вміщено вісімдесят найрізноманітніших матеріалів про Василя Ємця, а також рецензії на його виступи на сценах Європи і Америки та дев'ять статей самого ювіляра. Серед них такі, як "Гетьман Павло Скоропадський та перша капела кобзарів", "Кобзарство старої гетьманщини", "До історії відродження новітнього кобзарства", "Яка кобза є українським національним інструментом", "Кобза-бандура", "Українські думи", "З моїх недрукованих спогадів" та ін.

Друга частина книжки – "Про кобзарів-бандурників" – це два дослідження Василя Ємця: "Козаки-бандурники старих часів" і "Козаки-бандурники новітньої доби". До речі, кожна стаття чи рецензія, спогад чи дослідження буквально проситься на сторінки журналу, а саму книжку конче треба було б перевидати. Але де знайти спонсорів?

А ось другу книжку "Кобза й кобзарі" Василя Ємця, надруковану 1923 року в Берліні (її подарував художній керівник Хору імені Олександ-

ра Кошиця у Вінніпезі Володимир Климків), мені вдалося перевидати у видавництві “Музична Україна” (Київ, 1993) завдяки сприянню його директора Миколи Линника. На жаль, без мого “Слова до українського читача”, хоч воно й було написане. Слід нагадати, що буквально за пару тижнів книжка зникла з полиць наших книгарень, стала бібліографічною рідкістю.

Щоб якомога краще і повніше розповісти про життєвий і творчий шлях Василя Ємця, нижче публікуємо статтю Миколи Калинівського і його власний спогад “Мій перший публічний виступ із бандурою”.

Київ

Михайлю ГОЛОВАШЕНКО

Микола Калинівський

**ВАСИЛЬ ЄМЕЦЬ –
ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МИТЕЦЬ ХХ століття**
(Кілька слів про його життя та працю для мистецтва України)

Василь Ємець народився в селі Шарівці Богодухівського повіту на Слобожанщині. Походив із Слобідських козаків. Його батько був спершу звичайним робітником у майстернях найбільшої на всю Україну гуральні, а пізніше, завдяки неабияким здібностям, вибився на доброго слюсаря й електротехніка. А ще пізніше працював на інженерній посаді, бо зробився завідувачем не лише майстерень, але й усім технічним і машиновим устаткуванням гуральні.

Поза цим, самотужки набути́м, фахом, кохався в садівництві, квітництві, любив рибалити та полювати. Також любив музику і сам, за молодечих років, грав трохи на скрипці. Ще перед революцією 1905 року мав фонографа. В селі, як на ті часи, то було неабияке явище. Зареєстровував він і спів своїх дітей: Василя, Зіни й Федора. Також зареєстрував спів і гру кобзарів Івана Кучеренка та Павла Гашенка.

Мати Василя Ємця була донькою шарівського писаря. Мала добрий голос і кохалася в співах наших рідних пісень. Той спів, ще з колискових часів, мабуть, виливав на збудження любові до музики в нашого пізнішого митця бандури. Бо вже з найменших дитячих років малий Василь виявляв до неї надзвичайне замилювання.

Тужлива сопілка кульгавого парубка Микити Скочила – його сусіди, співи парубків та дівчат, троїста музика, що вигравала на весіллях, співи при прощанні з селом рекрутів – усе це дуже впливало на музичну уяву малого хлопця. Безліч разів він так усім тим захоплювався, що забував, що треба йти на вечерю чи спати. Тож неводнораз доводилося його “заганяти” до дому.

Ще малим хлоп’ям він зробив собі “скрипку” – кусничок звичайної дошки, в яку понабивав цвяхи. Почіплявши на них “струни” – грубші нитки, він усе щось собі нишком “вигравав”. Але його достоту полонила музика сліпих кобзарів, що все були бажаними гістьми у його батьків. Ось тими кобзарями були вже згадані вгорі кобзарі Павло Гашенко – старіша вже людина з села Костянтинівки, Богодухівського повіту, та моложавий ще тоді кобзар Іван Кучеренко, що походив із козацької слободи Мурахви цього ж повіту. Цього кобзаря часом називали “по-вулишному” ще й Кучугурою. Цей кобзар жив у семи кілометрах від Шарівки, а кобзар Гашенко в десятих. Пізніше Василь Ємець слухав ще й інших сліпих кобзарів, як ось Петра Древченка, Грицька Кожушка – сліпих кобзарів слобідської